



Empowered lives.  
Resilient nations.



## CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ ȘTIINȚIFICO-PRACTICĂ „5 ANI DE LA RATIFICAREA CONVENȚIEI ONU CU PRIVIRE LA DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI. ANALIZA ASPECTELOR JURIDICE ȘI PRACTICE.”

### REZOLUȚIE

**Noi, participanții la CONFERINȚA Internațională Științifico-Practică „Cinci ani de la ratificarea Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități. Analiza aspectelor juridice și practice.”,**

organizată de Oficiul Avocatului Poporului din Republica Moldova în parteneriat cu Institutul Național al Justiției, cu suportul PNUD Moldova, cu susținerea Uniunii Europene și PNUD Moldova în cadrul Proiectului “Consolidarea capacităților naționale de protejare a celor mai vulnerabile persoane din Republica Moldova de tortură”. Conferința a fost susținută, de asemenea, de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și PNUD Moldova în cadrul Proiectului “Susținerea Instituțiilor Naționale pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Omului conform recomandărilor Comitetelor Convenționale ONU și Revizuirii Periodice Universale”,

Conferința Internațională științifico-practică prilejuită de marcarea a cinci ani de la ratificarea de Republica Moldova a Convenției ONU cu privire la Drepturile Omului:

*Reamintind* principiile proclamate în Carta Națiunilor Unite privind recunoașterea drepturilor egale și inalienabile ale tuturor membrilor familiei umane ca fundament al libertății, dreptății și păcii în lume,

*Recunoscînd* faptul că în Declarația Universală a Drepturilor Omului, precum și în convențiile internaționale privind drepturile omului, Națiunile Unite au proclamat și au consimțit că orice persoană este îndreptățită să beneficieze de toate drepturile și libertățile prevăzute de acestea, fără nici un fel de diferențiere,

*Recunoscînd* faptul că dizabilitatea este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți,

*Reafirmînd* importanța accesibilității la mediul fizic, social, economic și cultural, la sănătate și educație, la informare și comunicare, pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să se bucure de deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului,

*Realizînd* importanța pentru persoanele cu dizabilități a autonomiei personale și a independenței, a implicării active în procesele de luare a deciziilor, în

elaborarea de politici și programe, inclusiv a celor care le privesc în mod direct,

*Subliniind* că, în ciuda măsurilor întreprinse, persoanele cu dizabilități continuă să se confrunte cu bariere în participarea lor ca membri egali ai societății, precum și cu încălcări ale drepturilor omului;

*Recunoscînd* importanța cooperării internaționale în susținerea eforturilor pentru îndeplinirea scopului și obiectivelor Convenției ONU cu privire la Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și a promovării acesteia pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale persoanelor cu dizabilități în fiecare țară,

*Evidențiind* că asigurarea exercitării efective a drepturilor persoanelor cu dizabilități poate fi realizată prin măsuri legislative, administrative, judiciare ori de altă natură racordate la standardele Convenției în combinație cu educarea și informarea adecvată a publicului prin diverse surse de informare în masă;

*Se angajează* să acționeze în continuare pentru dezvoltarea și sprijinirea programelor de integrare socială a persoanelor cu dizabilități, contribuirea la schimbarea atitudinii și practicilor din partea indivizilor, instituțiilor și organizațiilor față de persoanele cu dizabilități și valorificării capacităților acestora;

*Se angajează* să întreprindă acțiuni eficiente pentru promovarea continuă a drepturilor persoanelor cu dizabilități în limitele competențelor funcționale;

*Încurajează* colaborarea autorităților publice și societății civile cu instituțiile naționale de promovare și protejare a drepturilor omului, inclusiv pentru consolidarea/instituirea mecanismelor independente de monitorizare a implementării Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități.

*Subliniază* că succesul în asigurarea exercitării în măsură deplină a drepturilor persoanelor cu dizabilități constă în îmbinarea reușită a funcționalității cadrului normativ, profesionalismului instituțional și asigurarea unei monitorizări permanente a implementării prevederilor legale cu implicarea organizațiilor preocupate de problemele persoanelor cu dizabilități.

În scopul soluționării problemelor expuse în cadrul celor 4 ateliere de lucru desfășurate pe 10 iulie 2015, participanții la reuniune au avansat propuneri și recomandări de remediere a situației pe diverse domenii după cum urmează:

**I. În domeniul incluziunii sociale a copiilor cu dizabilități:**

- Coordonarea și consolidarea comunității și dezvoltarea parteneriatelor în domeniul educației incluzive;
- Implementarea cadrului normativ pentru asigurarea condițiilor de acces în instituțiile de învățământ pentru copiii cu dizabilități;
- Instituirea unui mecanism de evaluare și monitorizare a procesului de implementare a educației incluzive;
- Conceptualizarea serviciilor de suport pentru asigurarea incluziunii educaționale;
- Asigurarea accesului la o educație de calitate copiilor cu dizabilități senzoriale severe;
- Asigurarea calității educației copiilor cu dizabilități prin reconsiderarea conținuturilor formării inițiale și continue a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive;

- Abordarea intersectorială a procesului de incluziune;
- Procurarea serviciilor educaționale de către stat, deoarece în prezent mecanismele financiare sînt necorespunzătoare;
- Extinderea educației incluzive pentru toate nivelurile educaționale și implementarea cadrului normativ;
- Crearea mecanismului de ghidare parentală și susținerea acestuia din partea statului;
- Sensibilizarea societății și crearea culturii incluzive.

## **II. În domeniul accesului persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială:**

- *Autoritățile publice centrale responsabile, cît și cele locale* să întreprindă măsuri concrete de asigurare a implementării prevederilor legale privind asigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială, la mijloacele de transport în comun.
- *Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor* să inițieze procedura de modificare și completare a Legii nr.163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție și a Legii nr.721 din 02.02.1996 privind calitatea în construcții, dar și a actelor normative conexe, în sensul introducerii obligației de respectare a condițiilor de accesibilizare a construcțiilor de către toți factorii care participă la conceperea, proiectarea, execuția și exploatarea construcțiilor.
- *Autoritățile publice locale* să includă în certificatul de urbanism pentru proiectare prescripții privind respectarea obligatorie a cerinței de asigurare a accesibilității pentru persoanele cu mobilitate redusă, cu indicarea expresă a Normativelor în construcții.
- *Inspekția de Stat în Construcții* să asigure ca în componența Comisiei specializate de atestare tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcții să fie incluși mai mulți reprezentanți ai organului național de control în construcții, iar în cadrul atestării să fie incluse subiecte privind normele și standardele de accesibilitate pentru persoanele cu mobilitate redusă.
- *Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor* să examineze posibilitatea de instituire a unei funcții de expert în accesibilitate în cadrul Inspekției de Stat în Construcții, astfel încît acesta să fie consultat de la etapa de concepere pînă la exploatarea construcțiilor.
- *Autoritățile publice locale* să elaboreze, să aprobe și să implementeze Planul de acțiuni la nivel local privind adaptarea clădirilor la necesitățile persoanelor cu dizabilități cu prevederea finanțării acțiunilor din bugetele unităților administrativ-teritoriale, proprietarilor de clădiri, surselor partenerilor de dezvoltare, altor surse pentru asigurarea implementării Hotărîrii Guvernului nr. 599 din 13.08.2013.
- *Autorităților publice locale* să evalueze la prima etapă blocurile de locuit în care locuiesc persoane cu dizabilități locomotorii în vederea identificării celor mai eficiente mijloace de adaptare (platforme, ascensoare etc.) și să identifice resursele financiare necesare în acest scop.
- *Autoritățile competente* să urgenteze adoptarea modificărilor și completărilor în Codul Contravențional cu privire la sancționarea

persoanelor cu funcții de răspundere, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor indiferent de forma de proprietate pentru neîndeplinirea obligațiilor privind asigurarea accesibilității, inclusiv adaptarea mijloacelor de transport în comun la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să întreprindă toate măsurile necesare, inclusiv legislative, pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun, conform prevederilor articolului 20 din Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea persoanelor cu dizabilități;
- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să elaboreze standardele pentru accesibilizarea transportului public de toate tipurile;
- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să evalueze mijloacele de transport aflate în circulație de pe întreg teritoriul țării sub aspectul asigurării accesibilității acestora pentru persoanele cu dizabilități, indiferent de forma de proprietate a acestora;
- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să asigure ca, la prima etapă, pe fiecare traseu din țară să se afle în circulație cel puțin un mijloc de transport în comun adaptat.
- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să evalueze gările auto, gările de trenuri și stațiile de cale ferată privitor la asigurarea accesului pentru persoanele cu dizabilități în clădire, peron și la blocul sanitar și să planifice alocarea mijloacelor financiare în acest scop;
- *Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor* să evalueze posibilitățile de creare a Centrului Tehnic de adaptare/evaluare a unităților de transport pentru nevoile specifice a persoanelor cu dizabilități, cât și instalarea sistemelor de ghidare manuală.

### **III. În domeniul accesului persoanelor cu dizabilități la justiție:**

- Modificarea articolului 51 din Constituția Republicii Moldova pentru ajustarea la standardele Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități;
- Utilizarea de către avocați în procese:
  - a) a prevederilor articolului 4 din Constituția Republicii Moldova – prioritatea dreptului internațional;
  - b) invocarea excepției de neconstituționalitate.
- Reexaminarea periodică a deciziilor instanțelor de judecată prin care persoanele au fost declarate incapabile;
- Asigurarea accesibilității în clădirile instanțelor de judecată, inclusiv în cadrul efectuării lucrărilor de reparație din fondurile Strategiei de reformare a sectorului justiției.

### **IV. În domeniul respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități psiho-sociale:**

- *Ministerul Sănătății* să elaboreze și să implementeze la raportare indicatori de calitate pentru raportarea de către serviciile de sănătate mintală (inclusiv cele

- raportate de către beneficiari, care ar caracteriza impactul/rezultatul de sănătate perceput de beneficiari);
- *Ministerul Sănătății* să îmbunătățească mecanismul de analiză, monitorizare și control administrativ al tendințelor și indicatorilor din domeniul sănătății mintale;
  - *Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și alte instituții, după caz,* să asigure examinarea promptă a rapoartelor de monitorizare a respectării drepturilor omului în instituțiile de sănătate mintală cu implementarea recomandărilor înaintate;
  
  - *Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei* să fortifice capacitățile angajaților din cadrul instituțiilor de sănătate mintală în domeniul drepturilor omului;
  - *Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei* să inițieze revizuirea cadrului normativ în vederea asigurării accesului persoanelor cu dizabilități mintale la servicii sociale în comunitate;
  - *Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și alte instituții, după caz,* să examineze bunele practici internaționale în vederea elaborării unui mecanism eficient de redistribuire a resurselor financiare pentru stimularea creării serviciilor alternative comunitare și achiziționarea acestor servicii din sectorul privat și asociativ.
  - *Ministerul Justiției* să asigure consultarea mai largă a modificărilor propuse la cadrul normativ existent pentru ajustarea la prevederile articolului 12 din Convenție cu societatea civilă și experți în domeniu.

***Chișinău, 9-10 iulie 2015***